

پیش‌بینی پر خاشگری نوجوانان بزهکار براساس راهبردهای حل مسئله و مهارت‌های ارتباطی

علی شیخ الاسلامی^{۱*}، الهام اسدالهی^۲، نسیم محمدی^۳

۱. استادیار روانشناسی تربیتی، گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

۲. کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی، گروه روانشناسی، واحد اردبیل، دانشگاه آزاد اسلامی، اردبیل، ایران

۳. کارشناسی ارشد مشاوره خانواده، گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

* نویسنده مسئول: علی شیخ الاسلامی، گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

Email: sheykholeslami@uma.ac.ir

تاریخ پذیرش: خرداد ۱۳۹۶

تاریخ دریافت: اسفند ۱۳۹۵

نحوه استناد به این مقاله:

Sheykholeslami A, Asadolahi E, Mohammadi N. Prediction of Aggressive of Juvenile Delinquents with Problem Solving Strategies and Communication Skills. Community Health. 2017;4(3):204-14.

چکیده

زمینه و هدف: نوجوانی دوره گذر از کودکی به بزرگسالی، همراه با تغییرات اجتماعی، روانشناختی، رفتاری و فیزیکی است. این تغییرات به همراه زمینه‌های فرهنگی، اجتماعی و خانوادگی نوجوانان می‌تواند منجر به بروز مشکلات اجتماعی از جمله انحرافات اجتماعی (مثل بزهکاری و پر خاشگری) شود. هدف مطالعه حاضر، پیش‌بینی پر خاشگری نوجوانان بزهکار براساس راهبردهای حل مسئله و مهارت‌های ارتباطی بود.

روش و مواد: این مطالعه با روش توصیفی-همبستگی انجام شد. جامعه آماری مطالعه حاضر شامل تمامی نوجوانان پسر بزهکار مرکز اصلاح تربیت و نیروی انتظامی شهر اردبیل در سال ۹۵-۱۳۹۴ بودند. با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس، تعداد ۱۰۰ نوجوان پسر بزهکار به عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزارهای مورد استفاده شامل پرسشنامه پر خاشگری Buss & Perry، پرسشنامه مهارت‌های ارتباطی Queendom و پرسشنامه سبک‌های حل مسئله Cassidy & Long بودند. داده‌ها با کمک ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون با استفاده از نرم‌افزار SPSS-19 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که بین راهبردهای حل مسئله غیرانطباقی (درماندگی، مهارگری، سبک حل مسئله اجتناب) با پر خاشگری نوجوانان بزهکار رابطه مثبت معنادار و بین راهبردهای حل مسئله انطباقی (اعتماد، خلاقیت، گرایش) و مهارت‌های ارتباطی با پر خاشگری نوجوانان بزهکار رابطه منفی معنادار وجود دارد ($P < 0.01$). همچنین، نتایج تحلیل رگرسیون آشکار کرد که تقریباً ۵۵٪ از کل واریانس پر خاشگری نوجوانان بزهکار براساس راهبردهای حل مسئله غیرانطباقی، راهبردهای حل مسئله انطباقی و مهارت ارتباطی قابل پیش‌بینی است ($P < 0.01$).

نتیجه‌گیری: نتایج مطالعه حاکی از آن است که راهبردهای حل مسئله و مهارت‌های ارتباطی می‌توانند پر خاشگری نوجوانان بزهکار را پیش‌بینی کنند. نتایج مطالعه حاضر می‌تواند به روانشناسان زندان‌ها و کانون اصلاح و تربیت کمک کند تا هرچه بیشتر به نقش راهبردهای حل مسئله و مهارت‌های ارتباطی در کاهش پر خاشگری نوجوانان بزهکار پی برده و بتوانند مداخله‌های مناسبی را با در نظر گرفتن این متغیرها در مورد پر خاشگری نوجوانان بزهکار اجرا کنند.

واژگان کلیدی: پر خاشگری، راهبردهای حل مسئله، مهارت ارتباطی، نوجوانان بزهکار

مقدمه

دوره نوجوانی معمولاً از ۱۱ سالگی شروع می‌شود و از دوران‌های بسیار بحرانی زندگی فرد است که ورود به این دوره از زندگی، فرد را با مشکلات فراوانی دست به گریبان می‌سازد، که یکی از مهم‌ترین آنها، انجام اعمال مجرمانه و بزهکاری می‌باشد. بزهکاری به عنوان پدیده‌ای قانونی تعریف می‌شود و رفتارهای بزهکارانه به مجموعه‌ای از رفتارها اشاره دارد که برخلاف قوانین وضع شده و هنجارها است و به جامعه و دیگران آسیب می‌رساند (۱). بزهکاری کودکان و نوجوانان به عنوان یک اختلال رفتاری و اجتماعی، از دیرباز در جوامع مختلف مورد توجه صاحب‌نظران علوم اجتماعی، روانشناسی و متخصصین تعلیم و تربیت بوده است و جامعه‌شناسان این پدیده را به عنوان یک مسئله اجتماعی (که نظم جامعه را تهدید می‌کند) پذیرفته‌اند. بزهکاری واژه وسیعی است که طیفی از رفتارهایی را مشخص می‌کند که از درگیری در جرم‌های اجتماعی شروع می‌شوند (مثل فرار کردن، نقص مقررات حکومت نظامی، فرار از مدرسه و مصرف الکل) و تا کارهای وحشیانه و جنایی ادامه دارند (مثل مصرف یا توزیع مواد غیرقانونی، تخریب و ورود غیرقانونی به حریم دیگران، دزدی و تجاوز). مجرمان نوجوان چالش‌های متنوعی را تجربه می‌کنند، مثل سوء مصرف مواد، ناتوانی‌های یادگیری و یا مشکلات روانی، خشونت خانواده، قربانی شدن و عضویت در گروه‌ها و دسته‌های جنایتگران (۲).

گروه تحقیق Schwartz طی یک تحقیق طولی در آمریکا با بررسی ۵۳۰۵ نوجوان بیان کردند میزان قابل توجهی از رفتارهای خطرناک نظیر بزهکاری، مصرف الکل و رابطه جنسی آسیب‌پذیر در طول دوره نوجوانی آغاز می‌شود. اگرچه شمار زیادی از جوانان، دوره نوجوانی را با موفقیت و بدون مواجه شدن با مشکلات مهم طی می‌کنند، ولی مابقی آنها، با وارد شدن به دهه دوم زندگی، با افزایش خطر بزهکاری و رفتار مخاطره‌آمیز من جمله پرخاشگری برای سلامتی مواجه می‌شوند (۳).

یکی از پیامدهایی که بزهکاری می‌تواند با خود

به همراه داشته باشد، پرخاشگری نسبت اطرافیان می‌باشد. نظر به اینکه نوجوانی دوره عبور از کودکی به بزرگسالی و تحول در عواطف و احساسات است. به طوری که استرس، اضطراب، افسردگی و پرخاشگری در نوجوانان دیده می‌شود (۴). پرخاشگری مفهوم بسیار پیچیده‌ای است که از یک سو تحت تأثیر عوامل موقعیتی و روانشناختی و از سوی دیگر تحت تأثیر عوامل ژنتیکی می‌باشد (۵). روانشناسان اجتماعی عمل پرخاشگری را رفتار آگاهانه‌ای می‌دانند که هدفش اعمال درد و رنج جسمانی یا روانی می‌باشد (۶). گروهی از متخصصین سلامت روانی در آمریکا با مطالعه ۵۴۱ نوجوان ۱۳ تا ۱۸ ساله مجرم دریافتند که میزان مشکلات درونی‌سازی از جمله افسردگی و شکایات جسمانی و مشکلات بیرونی‌سازی از جمله پرخاشگری و بزهکاری در این نوجوانان دو برابر سایر نوجوانان است (۷). پرخاشگری نوجوانان بزهکار تحت تأثیر عوامل مختلف فردی و اجتماعی از قبیل راهبردهای حل مسئله و مهارت‌های ارتباطی قرار دارد.

راهبردهای حل مسئله یک راهبرد مقابله‌ای مهمی است که می‌تواند فرد را قادر سازد، موقعیت‌های مشکل آفرین روزمره و تأثیر هیجانی آنها را به خوبی کنترل کند و از این طریق تنیدگی روانشناختی را کاهش دهد، به حداقل رساند و یا پیشگیری نماید. اگر این الگو صحیح باشد، پس توانایی حل مسئله به‌طور معنی‌داری با میزان تنیدگی روانشناختی ارتباط دارد. بدین صورت که میزان توانایی حل مسئله بالا، پیش‌بینی کننده‌ی سطح پرخاشگری پایین و در نتیجه میزان سلامت بالا است (۸). صدوقی و همکاران در مطالعه‌ای به این نتیجه رسیدند که از میان ویژگی‌های شخصیتی، برون‌گرایی به جزء با پرخاشگری جسمانی با انواع پرخاشگری رابطه منفی معنادار، توافق‌پذیری و با وجدان بودن با انواع پرخاشگری رابطه منفی معنادار و انعطاف‌پذیری فقط با خصومت، رابطه منفی معنادار دارد و روان رنجور خویی با انواع پرخاشگری رابطه مثبت معنادار دارد. از میان سبک‌های حل مسئله، درماندگی و مهارگری با همه انواع پرخاشگری رابطه مثبت معنادار و سبک

می‌دهند (۱۴). بنابراین می‌توان گفت مهارت‌های ارتباطی، شامل توانایی‌هایی خاصی است که عملکرد مناسب فرد را در موقعیت‌های اجتماعی ممکن می‌سازد.

با توجه به مطالب پیش گفته و با در نظر گرفتن اینکه تاکنون مطالعه‌ای به‌طور همزمان رابطه بین راهبردهای حل مسئله و مهارت‌های ارتباطی را با پرخاشگری در نوجوانان بزهکار مورد مطالعه قرار نداده است، لذا مطالعه حاضر با مطالعه همزمان این متغیرها، ضمن مشخص کردن ترکیب خطی این متغیرها، می‌تواند در تعمیم نتایج قبلی و یا به چالش کشیدن آنها مؤثر واقع گردد. همچنین، مطالعه حاضر می‌تواند این بستر را فراهم سازد که با شناخت بهتر نسبت به راهبردهای حل مسئله و مهارت‌های ارتباطی نوجوانان بزهکار، نسبت به بهبود و آموزش این مسائل اقدام نموده و در نهایت موجب کاهش پرخاشگری نوجوانان شود. بنابراین، هدف مطالعه حاضر پیش‌بینی پرخاشگری نوجوانان بزهکار براساس راهبردهای حل مسئله و مهارت‌های ارتباطی بود.

روش و مواد

مطالعه حاضر از لحاظ هدف کاربردی بوده و از نظر روش توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری مطالعه حاضر را تمامی نوجوانان پسر بزهکار ارجاع داده شده به مرکز اصلاح و تربیت و نیروی انتظامی شهر اردبیل در سال ۹۵-۱۳۹۴ تشکیل می‌دادند که تعداد آنها ۱۲۸ نفر بود و براساس جدول مورگان نمونه‌ی مطلوب برابر ۹۵ نفر برآورد شد. اما به خاطر احتمال افت آزمودنی‌ها، با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس، تعداد ۱۱۰ نوجوان پسر بزهکار به عنوان نمونه انتخاب شدند که در نهایت با کنار گذاشتن پرسشنامه‌هایی که به دلیل مخدوش بودن جواب‌ها، قابل استفاده نبودند، ۱۰۰ پرسشنامه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی (گزارش فراوانی، میانگین و انحراف معیار) و آمار استنباطی (آزمون‌های آماری ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون) به کمک نرم‌افزار SPSS-19 استفاده شد.

خلاقانه و اعتماد با انواع پرخاشگری رابطه منفی معنادار دارد و سبک گرایش فقط با خصومت و نمره کل رابطه منفی معنادار دارد و سبک اجتناب با هیچ یک از انواع پرخاشگری رابطه معنادار نداشت (۹). Bell & Zunlla در مطالعه‌ای تحت عنوان "شیوه‌های حل مسئله در کاهش رفتارهای پرخاشگرانه" به این نتیجه رسیدند این شیوه‌ها در کاهش رفتار پرخاشگرانه موفق بوده است. پس از وی پژوهشگران از این شیوه برای درمان اختلالات رفتاری کودکان و نوجوانان استفاده کردند که نتایج اکثر آنها موفقیت‌آمیز بوده است (۱۰).

یکی دیگر از عوامل مؤثر بر پرخاشگری نوجوان بزهکار بهبود مهارت‌های ارتباطی بین نوجوانان می‌باشد. پرخاشگری و رفتار پرخاشگرانه آثار نامطلوبی بر حالت درونی افراد و به پیرو آن بر روابط بین‌فردی می‌گذارد، از طرفی توانایی در برقرار کردن مهارت‌های ارتباطی مؤثر با دیگران، باعث رشد مطلوب و شکوفایی شخصیت می‌شود (۱۱). بهبود مهارت‌های ارتباطی در افراد توانمندی‌های روانی و اجتماعی را در آنان ایجاد می‌کند که در بهبود خشم و کاهش آن مؤثر است. بررسی‌ها نشان داده خشم مهار نشده، ارتباطات بین‌فردی را با خطر جدی روبه‌رو می‌سازد و می‌تواند افراد را از کارکرد بهینه باز دارد.

Kadish, Glasser & Ginter نقض در مهارت اجتماعی و ارتباطی را عامل پرخاشگری و بزهکاری نوجوانان می‌دانند (۱۲). کسب این مهارت‌ها مستقیماً در کاهش تعاملات مشکل‌زا با دیگران مؤثر است. آنها در مطالعه خود با آموزش مهارت‌هایی مثل ارتباط مؤثر، همدلی، مسئولیت‌پذیری و تعاملات بین فردی توانستند کفایت اجتماعی نوجوانان را در حد زیاد افزایش دهند و در نهایت، میزان پرخاشگری در آنها کاسته شد. Martin-Storey و همکاران معتقدند کودکانی که از مهارت‌های ارتباطی کمتری برخوردارند، گرایش به خشم و پرخاشگری دارند (۱۳). Kim و همکاران نیز عنوان می‌کنند که بیشتر نوجوانان به دلیل کمبود مهارت‌های ارتباطی مؤثر، احساسات خشم خود را به‌صورت پرخاشگری بروز

روی یک طیف لیکرت پنج‌درجه‌ای از ۱ (هرگز)، ۲ (به ندرت)، ۳ (گاه‌گاه)، ۴ (اکثر اوقات) و ۵ (همیشه) مشخص کنند. سوالات ۲، ۴، ۶ به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. حاصل جمع نمرات هر فرد در مجموع ۳۴ عبارت نمره کلی او به دست می‌دهد که مبین مهارت‌های ارتباطی آزمودنی است. دامنه محتمل برای هر فرد بین ۳۴ تا ۱۷۰ خواهد بود. چاری و فداکار برای بررسی روایی سازه آزمون مهارت‌های ارتباطی و نیز ساختار عاملی آن از روش تحلیل عاملی استفاده کردند و در تحلیل خود پنج عامل گوش دادن، توانایی دریافت و ارسال پیام، بینش نسبت به فرایند ارتباط، تنظیم عاطفی و ارتباط توأم با قاطعیت را استخراج کردند. بعلاوه، پایایی این پرسشنامه با استفاده از روش همسانی درونی ۰/۶۹ گزارش شده است که حاکی از همسانی پذیرفتنی این آزمون است (۱۶).

۳. پرسشنامه سبک حل مسئله (PSS): این مقیاس را Cassidy & Long، طی دو مرحله ساخته‌اند و دارای ۲۴ سؤال است که شش عامل را می‌سنجد و هر کدام از عوامل دربرگیرنده چهار ماده آزمون می‌باشند. این عوامل عبارت‌اند از درماندگی در حل مسئله یا جهت‌یابی (بیانگر بی‌یاوری فرد در موقعیت‌های مسئله‌زا است) که شامل سوالات ۱ تا ۴، مهارگری حل مسئله یا کنترل در حل مسئله (بعد کنترل بیرونی-درونی را در موقعیت‌های مسئله‌زا منعکس می‌کند) که شامل سوالات ۵ تا ۸، سبک حل مسئله خلاقانه (نشان‌دهنده برنامه‌ریزی و در نظر گرفتن راه‌حل‌های متنوع بر حسب موقعیت مسئله‌زا است) که شامل سوالات ۹ تا ۱۲، اعتماد در حل مسئله (بیانگر اعتقاد در توانایی فرد برای حل مشکلات است) که شامل سوالات ۱۳ تا ۱۶، سبک اجتناب (نشان‌دهنده تمایل به رد شد از کنار مشکلات به‌جای مقابله با آنها) که شامل سوالات ۱۷ تا ۲۰ و سبک گرایش یا تقرب و روی آورد (نشان‌دهنده نگرش مثبت به مشکلات و تمایل به مقابله رودررو با آنهاست) که شامل سوالات ۲۱ تا ۴۱ می‌باشد. نمره‌گذاری این پرسشنامه به شکل صفر و یک انجام می‌شود و برای گزینه نمی‌دانم

همچنین، در اجرای این مطالعه ملاحظات اخلاقی از جمله اخذ رضایت آگاهانه و محرمانه ماندن پاسخ‌ها رعایت گردید. برای جمع‌آوری داده‌ها از ابزارهای ذیل استفاده گردید:

۱. پرسشنامه‌ی پرخاشگری Buss & Perry: این پرسشنامه دارای ۲۹ سؤال است که چهار جنبه پرخاشگری فیزیکی، کلامی، خشم و خصومت را می‌سنجد و میزان پرخاشگری کلی را نیز اندازه‌گیری می‌کند. این پرسشنامه برای گروه‌های سنی نوجوانان و جوانان ساخته شده است. از ۲۹ سؤال این پرسشنامه، پنج پرسش پرخاشگری کلامی که شامل سوالات (۴، ۶، ۱۴، ۲۱، ۲۷)، نه پرسش پرخاشگری فیزیکی که شامل سوالات (۲، ۵، ۸، ۱۱، ۱۳، ۱۶، ۲۲، ۲۵، ۲۹)، هفت پرسش خشم که شامل سوالات (۱، ۹، ۱۲، ۱۸، ۱۹، ۲۳، ۲۸) و هشت پرسش خصومت که شامل سوالات (۳، ۷، ۱۰، ۱۵، ۱۷، ۲۰، ۲۴، ۲۶) را مورد سنجش قرار می‌دهد. محتوای آن بر روی یک طیف لیکرت پنج‌درجه‌ای از کاملاً شبیه من است (۵)، تا حدودی شبیه من است (۴)، نه شبیه من است (۳)، تا حدودی شبیه من نیست (۲) و به شدت شبیه من نیست (۱) مشخص شده است. که حداقل نمره برابر ۲۹ و حداکثر آن برابر ۱۴۵ می‌باشد. دو عبارت ۹ و ۱۶ به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. پرسشنامه پرخاشگری Buss & Perry از یک منبع ۵۲ سؤالی استخراج شده است که بسیاری از آنها از سیاهه خصومت با استفاده از روش تحلیل مؤلفه‌های اصلی و تحلیل عاملی تأییدی برگزیده شده‌اند. این پرسشنامه از همسانی درونی بسیار بالایی برخوردار است. پایایی این آزمون در باز آزمایی مجدد بین ۰/۷۲ تا ۰/۸۰ و همسانی درونی چهار عامل آن را با نمره کل برای روایی آن ۰/۷۲ تا ۰/۸۹ گزارش شده است (۱۵).

۲. پرسشنامه مهارت‌های ارتباطی: این آزمون که توسط Queendom برای سنجش مهارت‌های ارتباطی بزرگسالان ابداع شد دارای ۳۴ عبارت (گویه) است که مهارت‌های ارتباطی را توصیف می‌کند. برای تکمیل آن پاسخگو باید هر گویه را بخواند و سپس میزان انطباق وضعیت فعلی خود را با محتوای آن بر

جدول شماره ۲- آماره‌های توصیفی متغیرهای مورد مطالعه

متغیرها	میانگین	انحراف معیار
درماندگی	۳/۳	۱/۱
مهارگری	۲/۲	۱/۱
اجتناب	۳/۴	۱/۱
راهبرد حل مسئله غیرانطباقی	۹/۰	۲/۹
خلاقیت	۱/۵	۱/۲
اعتماد	۱/۹	۱/۳
گرایش	۱/۹	۱/۲
راهبرد حل مسئله انطباقی	۵/۲	۳/۱
مهارت‌های ارتباطی	۵۱/۴	۱۰/۸
پرخاشگری	۱۲۵/۰	۱۲/۹

همان‌طور که در جدول شماره ۲ مشاهده می‌شود، بالاترین میانگین (انحراف معیار) مربوط به پرخاشگری (۱۲/۹) و پائین‌ترین میانگین (انحراف معیار) مربوط به راهبرد حل مسئله انطباقی (۳/۱) است.

جدول شماره ۳- ضرایب همبستگی راهبرد حل مسئله غیرانطباقی و مهارت‌های ارتباطی با پرخاشگری نوجوانان بزهکار

متغیرها	R	P
درماندگی	۰/۶۱	۰/۰۱
مهارگری	۰/۴۷	۰/۰۱
اجتناب	۰/۵۷	۰/۰۱
راهبرد حل مسئله غیرانطباقی	۰/۶۴	۰/۰۱
خلاقیت	-۰/۵۱	۰/۰۱
اعتماد	-۰/۵۲	۰/۰۱
گرایش	-۰/۵۷	۰/۰۱
راهبرد حل مسئله انطباقی	-۰/۶۲	۰/۰۱
مهارت‌های ارتباطی	-۰/۵۰	۰/۰۱

همان‌طور که در جدول شماره ۳ مشاهده می‌شود، بین راهبرد حل مسئله درماندگی با پرخاشگری نوجوانان بزهکار ($r=0/61, P<0/01$)، بین راهبرد حل مسئله مهارگری با پرخاشگری نوجوانان بزهکار ($r=0/47, P<0/01$)، بین راهبرد حل مسئله اجتناب با پرخاشگری نوجوانان بزهکار ($r=0/57, P<0/01$)، بین راهبرد حل مسئله غیرانطباقی با پرخاشگری نوجوانان بزهکار ($r=0/64, P<0/01$)، رابطه مثبت معنادار و بین راهبرد حل مسئله خلاقیت با پرخاشگری

نیز نمره ۰/۵ در نظر گرفته می‌شود و سپس جمع این نمرات، نشان‌دهنده نمره کلی هرکدام از عوامل شش‌گانه است. بنابراین هر یک از عوامل با داشتن چهار سؤال، نمره‌ای برابر با حداقل صفر و حداکثر چهار خواهند داشت. هر عاملی که بالاترین نمره را داشته باشد، نشان می‌دهد فرد به هنگام مواجهه با مشکلات از آن شیوه استفاده می‌کند. در این حالت حداکثر نمره حل مسئله ۲۴ و حداقل نمره صفر و نمره متوسط ۱۲ خواهد بود (۱۷). ضریب آلفا در بررسی باباپور خیرالدین، برابر با ۰/۷۷ و ضریب روایی آن ۰/۸۷ گزارش شده است (۱۷).

شیوه اجرای مطالعه: ابتدا با مسئولین مرکز اصلاح و تربیت و نیروی انتظامی شهر اردبیل هماهنگی‌های لازم صورت گرفت. سپس بعد از انتخاب نمونه‌ها، به آنها اهداف مطالعه و شیوه اجراء توضیح داده شد. همچنین، از شرکت کنندگان در مطالعه، رضایت کتبی شرکت در مطالعه گرفته شد. بعد از اخذ رضایت، از شرکت کنندگان خواسته شد تا پرسشنامه‌های راهبردهای حل مسئله، مهارت‌های ارتباطی و پرخاشگری را تکمیل کنند.

یافته‌ها

در این مطالعه تعداد ۱۰۰ نوجوان بزهکار با میانگین (انحراف معیار) سنی (۱۲/۲) ۱۸/۹ سال شرکت داشتند. در جداول ذیل به ارائه یافته‌های توصیفی و استنباطی پرداخته می‌شود.

جدول شماره ۱- ویژگی‌های جمعیت‌شناختی شرکت‌کنندگان در مطالعه

متغیر	گروه	فراوانی	درصد
تحصیلات	بی‌سواد	۲۴	۲۴
	دبستان	۱۸	۱۸
	راهنمایی	۲۳	۲۳
	دبیرستان	۳۵	۳۵
سابقه فرار از خانه	دارد	۳۸	۳۸
	ندارد	۶۲	۶۲
مصرف سیگار یا مواد مخدر	بله	۵۶	۵۶
	خیر	۴۴	۴۴

حل مسئله اعتماد با پرخاشگری نوجوانان بزهکار ($r=-0/52, P<0/01$)، بین راهبرد حل مسئله گرایش با پرخاشگری نوجوانان بزهکار ($r=-0/57, P<0/01$)، بین راهبرد حل مسئله انطباقی با پرخاشگری نوجوانان بزهکار ($r=-0/62, P<0/01$) و بین مهارت‌های ارتباطی با پرخاشگری نوجوانان بزهکار ($r=-0/50, P<0/01$)،

رابطه منفی معناداری وجود دارد. همان‌طور که در جدول شماره ۴ مشاهده می‌شود، تقریباً ۵۵ درصد از واریانس پرخاشگری نوجوانان بزهکار براساس متغیرهای راهبرد حل مسئله غیرانطباقی، راهبرد حل مسئله انطباقی و مهارت‌های ارتباطی قابل پیش‌بینی است.

جدول شماره ۴- خلاصه مدل تحلیل رگرسیون جهت پیش‌بینی پرخاشگری نوجوانان بزهکار براساس راهبردهای حل مسئله و مهارت‌های ارتباطی

مدل	R	R ²	R تعدیل شده
۱	۰/۷۴	۰/۵۵	۰/۵۴

همان‌طور که در جدول شماره ۵ مشاهده می‌شود، نسبت F بیانگر این است که رگرسیون پرخاشگری نوجوانان بزهکار براساس متغیرهای

جدول شماره ۵- تحلیل واریانس مدل رگرسیون جهت پیش‌بینی پرخاشگری نوجوانان بزهکار

منبع تغییرات	مجموع مجزورات	DF	میانگین مجزورات	F	P
رگرسیون	۹۱۱۹/۸۶	۳	۳۰۳۹/۹۵	۳۹/۶۳	۰/۰۰۱
باقیمانده	۷۳۶۴/۱۰	۹۶	۷۶/۷۱	-	-
کل	۱۶۴۸۳/۹۶	۹۹	-	-	-

و همان‌طور که در جدول شماره ۶ مشاهده می‌شود، متغیر راهبرد حل مسئله غیرانطباقی با بتای ۰/۳۵ ($T=3/25, P<0/01$) به‌طور مثبت معناداری، متغیر راهبرد حل مسئله انطباقی با بتای ۰/۲۶ ($T=-2/44, P<0/05$) و متغیر مهارت‌های ارتباطی با بتای ۰/۳۴ ($T=-4/77, P<0/05$)، به‌طور

منفی معناداری می‌توانند پرخاشگری نوجوانان بزهکار را پیش‌بینی کنند. بتاهای به‌دست‌آمده نشان می‌دهند که از لحاظ توان پیش‌بینی کندگی به ترتیب راهبرد حل مسئله غیرانطباقی، مهارت‌های ارتباطی و راهبرد حل مسئله انطباقی قرار دارند.

جدول شماره ۶- ضرایب بتا و آزمون معناداری t برای متغیرهای پیش‌بین

متغیر ملاک	متغیرهای پیش‌بین	B	STE	B	T	Sig
پرخاشگری	مقدار ثابت	۱۳۷/۳۹	۷/۶۸	-	۱۷/۸۹	۰/۰۰۱
	راهبرد حل مسئله غیرانطباقی	۱/۵۷	۰/۴۸	۰/۳۵	۳/۲۵	۰/۰۰۲
	راهبرد حل مسئله انطباقی	-۱/۰۷	۰/۴۴	-۰/۲۶	-۲/۴۴	۰/۰۱۷
	مهارت‌های ارتباطی	-۰/۴۰	۰/۰۸	-۰/۳۴	-۴/۷۷	۰/۰۰۱

بحث

مطالعه نشان داد که بین راهبرد حل مسئله غیرانطباقی (درماندگی، مهارگری و اجتناب) با پرخاشگری نوجوانان بزهکار رابطه مثبت معناداری وجود دارد و راهبرد حل مسئله غیرانطباقی (درماندگی، مهارگری

و اجتناب) به‌طور مثبت معناداری توانایی پیش‌بینی پرخاشگری نوجوانان بزهکار را داشت ($P<0/01$). این یافته با یافته‌های رفیعی‌نژاد (۱۸)، ایزدی‌طامه، برجلی، دلاور و اسکندری (۱۹) و Kim (۱۴)، همسو می‌باشد.

مطالعه نشان داد که بین راهبردهای حل مسئله انطباقی (خلاقیات، اعتماد و گرایش) با پرخاشگری نوجوانان بزهکار رابطه منفی معنادار وجود دارد و راهبرد حل مسئله انطباقی (خلاقیات، اعتماد و گرایش) به طور منفی معناداری توانایی پیش‌بینی پرخاشگری نوجوانان بزهکار را داشت ($P < 0/01$). این یافته با یافته‌های بخشایش و دهقان زردینی (۲۲)، اشرفی و منجری (۱۱) و Muir (۲۳)، همسو می‌باشد.

در تبیین یافته حاضر می‌توان چنین استدلال کرد که راهبردهای حل مسئله انطباقی به نوعی جزئی از راهبردهای مقابله‌ای محسوب می‌شوند که فرد را قادر می‌سازد، موقعیت‌های مشکل‌آفرین و هیجان‌انگیز را به خوبی مدیریت و کنترل کند و از این طریق از میزان هیجان‌ناش کاسته شده و تنیدگی روانشناختی را کاهش می‌دهد و کمتر دچار پرخاشگری شود (۸). به بیان دیگر، افرادی که در مقابله با مشکلات به توانایی‌های خود اعتقاد دارند، به خود متکی‌ترند، نگرش مثبتی نسبت به مسائل زندگی دارند، سالم‌ترند، از بهزیستی شخصی بالاتری برخوردارند و تمایل بیشتری برای رویارویی با مشکلات دارند (۲۴). نوجوانان برخوردار از راهبردهای حل مسئله، نوجوانانی هستند که در شرایط مختلف می‌توانند راه‌حل‌های متنوع را در نظر بگیرند و از بین این راه‌حل‌ها تصمیم‌گیری کنند. این‌گونه افراد می‌توانند به خوبی با محیط‌شان سازش پیدا کنند و از طریق برقرار کردن ارتباط با دیگران از موقعیت‌های تعارض‌آمیز کلامی و فیزیکی اجتناب کنند. این‌گونه از نوجوانان رفتارهایی از خود نشان می‌دهند که منجر به پیامدهای مثبت روانی-اجتماعی نظیر کنترل خشم، ارتباط مثبت با دیگر همسالان و پذیرش از طرف آنان می‌شوند. با وجود بهره‌مندی از راهبرد حل مسئله انطباقی نوجوان قادر به استفاده از یک راهبرد مقابله‌ای مثبت می‌شوند که توانایی شخصی و اجتماعی آنان را افزایش و پرخاشگری، تنیدگی و نشانه‌های روانی را در آنان کاهش می‌دهد (۲۲). Muir (۲۴) طی مطالعه‌های زنجیره‌ای، رابطه معناداری بین

در تبیین یافته حاضر می‌توان چنین استدلال کرد افرادی که در موقعیت‌های مسئله‌زا، از راهبردهای غیرانطباقی از قبیل درماندگی، مهارگری و اجتناب استفاده می‌کنند، سلامت عمومی کمتر، آمادگی ابتلاء به اختلال‌های گوناگون روانی و قدرت مقابله‌ای کمتری را از خود نشان می‌دهند (۲۰). سبک‌های غیرانطباقی همانند سبک‌های انطباقی، تعیین‌کننده سطح سلامت روانی و بهزیستی شخصی به حساب می‌آیند. افرادی که در موقعیت‌های مسئله‌زا، تمایل به نادیده گرفتن مشکلات به جای مقابله با آن‌ها را دارا هستند، سلامت عمومی کمتر، آمادگی ابتلاء به اختلال‌های گوناگون روانی و قدرت مقابله‌ای کمتری از هستند (۲۱). نوجوانانی که در این‌گونه موقعیت‌های مسئله‌زا تمایلی به مقابله با مشکلات را از خود نشان نمی‌دهند، اضطراب، افسردگی و بهزیستی کمتری نشان می‌دهند. سبک غیرانطباقی بلافاصله‌ترین پاسخ، محسوب می‌شود که نوجوانان ممکن است در برابر مشکلات و مسائل روزمره از خود نشان دهند. به ترتیب سبب استقرار و گسترش کنش‌وری سازشی و مرضی قابل ملاحظه‌ای در این گروه از نوجوانان می‌شود که در این صورت بروز رفتارهای پرخاشگرانه را اجتناب‌ناپذیر می‌سازد. در هر صورت، به همان اندازه که اتخاذ سبک‌های انطباقی حل مسئله، به استقرار و پیشرفت سلامت عمومی و بهزیستی منتهی می‌شود، به کارگیری سبک‌های غیرانطباقی استخوان‌بندی ساختار روانی و جسمانی را در هم می‌شکند و منجر به کاهش قابل ملاحظه‌ای در سطح بهزیستی شخصی فرد می‌شود. یخوابی در مطالعه‌ای با عنوان «بررسی رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی و سبک‌های حل مسئله با پرخاشگری در دانش‌آموزان دختر و پسر مقطع سوم دبیرستان‌های شهر تهران» نشان داد که از میان سبک‌های حل مسئله، درماندگی و مهارگری با همه انواع پرخاشگری رابطه مثبت معنادار و سبک خلاقانه و اعتماد با انواع پرخاشگری رابطه منفی معنادار دارد و سبک گرایش فقط با خصومت و نمره کل رابطه منفی معنادار دارد و سبک اجتناب با هیچ‌یک از انواع پرخاشگری رابطه معنادار ندارد (۲۲).

آموزش مهارت‌های حل مسئله و کاهش رفتارهای پرخاشگرانه و افزایش کنترل خود در دانش‌آموزان گزارش کردند.

حل مسئله، مهارتی مقابله‌ای و عملی است که موجب افزایش اعتماد به نفس می‌شود و با سازگاری شخصی خوب ارتباط دارد (۲۵). نقص در زمینه راهبردهای حل مسئله یکی از دلایل مهم شناختی در بروز پرخاشگری در نوجوانان است. به‌وسیله راهبردهای حل مسئله فرد می‌خواهد مهارت‌های مؤثر و سازش یافته مقابله‌ای برای مشکلات روزمره را تعیین، کشف یا ابداع کند.

یافته سوم مطالعه نشان داد که بین مهارت‌های ارتباطی با پرخاشگری نوجوانان بزهکار رابطه منفی معناداری وجود دارد و مهارت‌های ارتباطی به‌طور منفی معناداری توانایی پیش‌بینی پرخاشگری نوجوانان بزهکار را داشت ($P < 0/01$). این یافته با یافته‌های اشرفی و منجزی (۱۱)، افراسیابی و اکبرزاده (۲۶) و Herrenkohl (۲۷)، همسو می‌باشد.

در تبیین این یافته می‌توان چنین استدلال کرد که نوجوانی مهم‌ترین مرحله از مراحل رشدی فرد می‌باشد و این اهمیت به دلیل آن است که تغییراتی را که در ابعاد زندگی نوجوان رخ می‌دهد، هم زمان و همه‌جانبه موجب ایجاد فشارهای روانی و به خصوص پرخاشگری، برایشان می‌گردد، درحالی‌که نوجوان هنوز آمادگی و پختگی لازم را برای مقابله مؤثر با چالش‌های زندگی فرا نگرفته است. تعارضات اجتماعی و شرایط پیچیده جهان کنونی، سازگاری را برای نوجوان دشوارتر ساخته است، بنابراین نوجوان با به کارگیری مهارت‌های ارتباطی در روابط بین‌فردی در زندگی قادر خواهد بود به‌طور مؤثر و سنجیده با شرایط دشوار و مشکلات خویش غلبه کند و بدیهی است که شیوه نوجوان در مقابله با چالش‌های زندگی، تأثیر زیادی بر موفقیت در زندگی، نشاط و شادابی و سلامت روان وی دارد (۲۸). نوجوانان پرخاشگر غالباً قدرت مهار رفتار خود را ندارند و رسوم و اخلاق جامعه‌ای را که در آن زندگی می‌کنند، زیر پا می‌گذارند. Kadish و همکاران نقص در مهارت اجتماعی و ارتباطی را عامل

پرخاشگری و بزهکاری نوجوانان می‌داند (۱۲). بهبود مهارت‌های ارتباطی موجب بهبود خشم در دختران بزهکار شده است. بهبود مهارت‌های ارتباطی در افراد توانمندی‌های روانی و اجتماعی را در آنان ایجاد می‌کند که در بهبود خشم و کاهش آن مؤثر است. بررسی‌ها نشان داده خشم مهار نشده، ارتباطات بین‌فردی را با خطر جدی روبه‌رو می‌سازد و می‌تواند افراد را از کارکرد بهینه باز دارد. Kim عنوان می‌کنند که بیشتر نوجوانان به دلیل کمبود مهارت‌های ارتباطی مؤثر، احساسات خشم خود را به‌صورت پرخاشگری بروز می‌دهند (۱۴). بنابراین با برخورداری از مهارت‌های ارتباطی، نوجوانان دارای توانایی‌هایی خاصی می‌شوند که عملکرد مناسب فرد را در موقعیت‌های اجتماعی ممکن می‌سازد. Martin-Storey و همکاران معتقدند کودکانی که از مهارت‌های ارتباطی کمتری برخوردارند، گرایش به خشم و پرخاشگری دارند (۱۳).

نتیجه‌گیری

به‌طورکلی نتایج حاصل از این پژوهش نشان داد که بهره‌مندی نوجوانان بزهکار از مهارت‌های حل مسئله انطباقی و مهارت‌های ارتباطی با کاهش پرخاشگری این گروه از نوجوانان رابطه‌ی منفی معناداری دارد. بنابراین، می‌توان با پرورش مهارت‌های حل مسئله انطباقی و مهارت‌های ارتباطی، پرخاشگری پائینی را از آنان انتظار داشت. از جمله محدودیت‌های این پژوهش می‌توان به انتخاب نمونه تنها از میان نوجوانان بزهکار پسر شهر اردبیل اشاره کرد که تعمیم نتایج را با مشکل مواجه می‌کند. لذا پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های این‌چنینی بر روی نوجوانان بزهکار دختر و پسر سایر شهرها نیز انجام پذیرد تا قابلیت تعمیم‌پذیری بیشتری داشته باشد.

تشکر و قدردانی

نویسندگان این مقاله از تمامی مسئولین مرکز کانون اصلاح و تربیت و نیروی انتظامی شهر اردبیل و تمامی شرکت کنندگان در این مطالعه، کمال تشکر و قدردانی را دارند. این مقاله منتج از پایان‌نامه مقطع کارشناسی ارشد نویسنده دوم می‌باشد.

REFERENCES

1. Behjati Z, Khabbaz M, Naseri M. The Relation of Social SuPPort and CoPing Style with Resiliency in Delinquent Male Adolescents. *Social Welfare Quarterly*. 2015;14(52):183-200. (Full Text in Persian)
2. Mousavi V, Rezaei S, Shiri M, Abdekhodaei M. Main and Interactive Effects of Delinquency and Sex on Parenting Styles, Attachment Styles and Personality Trait in Adolescents of Mashhad City. *Journal of Psychology*. 2017;20(2):206-222. (Full Text in Persian)
3. Schwartz S, Phelps E, Lerner V, Huang S, Brown C, Lewin-Bizan S, Li .,Lerner R. Promotion as Prevention: Positive youth developMent as Protective against Tobacco, Alcohol, Illicit Drug, and Sex Initiation. *APPLIED DeveloP- mental Science*. 2010;14(4):197-211.
4. Evans SC, Blossom JB, Canter KS, PoPPert-Cordts K, Kanine R, Garcia A. Self-reported Emotion Reactivity Amongearly-adolescent Girls: Evidence for Convergent and Discriminant Validity in an Urban Community Sample. *BehavTher*. 2016;47(3):299-311.
5. Street NW, McCormick MC, Austin SB, Slope N, Habre R, Molnar BE. Sleep Duration and Risk of Physical Aggression against Peers in Urban Youth. *Sleep Health*. 2016;2(2):129-35.
6. Xie X, Chen W, Lei L, Xing C, Zhang Y. The Relationship between Personality Types and Prosocial Behavior and Aggression in Chinese Adolescents. *Pers Indiv Differ*. 2016;95(1):56-61.
7. Oconnor F, Lovell D, Brown L. Implementing Residential Treatment for Prison Inmates with Mental Illness. *Arch Psychiatr Nurs*. 2015;16(5):232-8.
8. Shakeri M., Abdolazade B., Mohammadkhani Sh., Nori R. The Comparison between Personality Factors, Problem-solving Styles and the amount of Experienced Stress among Drug Dependent Individuals and Normal Individuals. *Journal of North Khorasan University of Medical Sciences*. 2014;6(2):329-337.
9. Sadoghi M, Gelimi A. Relationship between personality traits with aggression of young Mvan. *National Conference on Psychology and management of social damage*. 2015. (Full Text in Persian)
10. Bell AC, Zunlla TJ. Problem-solving Therapy for Depression: A Metaanalysis *Clinical Psychology Review*. 2009;29:348-353.
11. Ashrafi M, Monjezi F. The Effectiveness of Communication Skills Training in Reducing Aggression among Female High School Students. *Researches of Cognitive and Behavioral Science*. 2014;3(1):81-98. (Full Text in Persian)
12. Kadish TE, Glasser BA, Ginter EJ. Identification the Developmental Strengths of Juvenile offers: Assessing for life Skills. *Journal of Addications and offender counseling*. 2007; 21(2): 11-85.
13. Martin-Storey A, Temcheff C, Martin E, Stack D. Interventions for Childhood Aggression in a Cross-Cultural Context: Challenges and Guidelines, *Psychology & DeveloPing Societies*. 2009;21(2):235-256.
14. Kim SW, KamPhaus RW, OrPinas P, Kelder SH. Change in the Manifestation of Overt Aggression During Early Adolescence: Gender and Ethnicity, *School Psychology International*. 2013;31(1):95-111.
15. Ganje A., Dehestani M., Zademohammadi A. Compare the Effectiveness of Problem Solving Skill's and Emotional Intelligence Training in Reducing Aggression Male High School Students. *Knowledge & Research in APPLIED Psychology*. 2014;14(52):38-50. (Full Text in Persian)
16. Hosseincharii M, Fadakar M. The Effect of University on Communication Skills Based on Comparison of Student & Knowledge-student. *Address behavior researchjournal*, Vol: XII, new era. 2005;15:21-32. (Full Text in Persian)
17. BabaPourKheirodin J. Examine the Relationship between Mode of Problem Solving, Conflict Resolution Styles and Psychological Health among Students in Teacher Education Students. *Journal of Psychology*. 2003;7(1):3-16. (Full

Text in Persian)

18. Rafeinejad L. The Relationship between Self-efficacy and Social Problem Solving Ability with Aggression. Psychology Research Conference on social and cultural damage. 2015. (Full Text in Persian)
19. Izadi Tameh A, Borjali A, Delavar A, Eskandari H. Comparing the Effects of Patience and Problem Solving on Aggression and Coping Strategies IRI Police University Cadets. Danesh-e-Entezami 2010, 11(3):182-207. (Full Text in Persian)
20. Zarean M, Asadollah-Pour A, Bakhshi-Pour Roodsari A. Relationship between Emotional Intelligence and Problem-solving Styles with General Health. Iraninan Psychiatry and Clinical Psychology. 2008; 13(2):166-172. (Full Text in Persian)
21. Aghausefi A, Sharif N. The Relationship between Problem Solving Styles and Subjective Well-being in the University Students. Thought and Behavior in Clinical Psychology. 2012; 6(22):79-88. (Full Text in Persian)
22. Bakhshayesh A, DehghanZardini R. Effectiveness Problem Solving Skills in Reducing Behavior Problems of Students. Journal of Behavioral Sciences. 2014; 7(4): 15-16. (Full Text in Persian)
23. Muir T, Beswick K, Williamson J. I'm not very Good at Solving Problems: An Exploration of Students' Problem Solving Behaviours". The Journal of Mathematical Behavior. 2014; 27(3):228-241.
24. Park, C. L., Moor, P. J., Turner, A. R., & Adler, N. E. The role of constructive thinking and optimism in psychological and behavioral adjustment during pregnancy. Journal of Personality and Social Psychology. 1997; 73(3):584-592.
25. Izadi R., Sepas Ashtiani M. The Effectiveness of Cognitive-behavioral Therapy with Problem Solving Skills Training in Reducing Test Anxiety Symptoms. Journal of Research in Behavioral Sciences. 2011; 4(1):7-8. (Full Text in Persian)
26. Afrasyabi M, Akbarzadeh N. Review and Compare Practices Coping with Stress in Normal and Delinquent Adolescents in Tehran. Psychological studies. 2008; 3(1):7-20. (Full Text in Persian)
27. Herrenkohl TI, McMorris BJ, Catalano RF, Abbott RD, HemPhill SA, Toumbourou JW. Risk Factors for Violence and Relational Aggression in Adolescence. Journal of Inter Personal Violence. 2011; 22(4):384-405.
28. Mokhtari M., Fakhri M, Hasanzadeh R. Effect of Life Skills on Aggression among High School Students, the First National Conference on Sustainable Development in Psychology, Social and Cultural Studies. 2015. (Full Text in Persian)

Original Article

Prediction of Aggressive of Juvenile Delinquents with Problem Solving Strategies and Communication Skills

Ali Sheykholeslami^{1*}, Elham Asadolahi², Nasim Mohammadi³

1. Assistant Professor, Department of Educational Sciences, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran

2. Master of General Psychology, Department of Psychology, Ardabil Branch, Islamic Azad University, Ardabil, Iran

3. Master of Family Counseling, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran

***Corresponding Author:** Ali Sheykholeslami. Department of Educational Sciences, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran

Email: sheykholeslami@uma.ac.ir

Received: 19 March 2017

Accepted: 5 May 2017

Published: 13 June 2017

How to cite this article:

Sheykholeslami A, Asadolahi E, Mohammadi N. Prediction of Aggressive of Juvenile Delinquents with Problem Solving Strategies and Communication Skills. Community Health. 2017;4(3):204-14.

Abstract

Background and objectives: Adolescence, period of transition from childhood to adulthood, is time with changes in social, psychological, behavioral, and physical situations. These changes combined with the cultural, social and family backgrounds' adolescents, can lead to social problems such as social deviations (delinquency and aggressive). The aim of this study was to the predict of aggressive of juvenile delinquents with Problem solving strategies and communication skills.

Material and methods: This study was descriptive-correlation performed. The study population constituted consisted of adolescent juvenile delinquents detained in correction center training and the police force in Ardabil City 2015-16 years. Using convenience sampling, 100 adolescent juvenile delinquents were selected. Instruments were included Bas and parry aggression questionnaire, Queen Dam communication skills and Cassidy & Lang problem solving styles questionnaire. The data Pearson correlation coefficient and multiple regression analysis using software SPSS-19 was analyzed.

Results: The results showed a positive significant correlation between non-compliance problem-solving strategies (helplessness, control, avoidance), and a negative significant correlation between adaptive Problem-solving strategies (trust, creativity, orientation) and communication skills. In addition, the results of regression analysis revealed that 0.55 of total variance of aggressive of juvenile offenders can be explain by non-compliance problem-solving, adaptive problem-solving strategies and communication skills ($P < 0.01$).

Conclusion: The results of this study indicate that problem solving strategies and communication skills predict aggressive of juvenile delinquents. The results of this study can help prison psychologist and correction and rehabilitation center to further understand the role of problem solving strategies and communication skills and appropriate intervention, taking into account the aggressive of juvenile.

Keywords: Aggressive, Problem solving strategies, Communication skills, Juvenile delinquents